

*Załącznik
do Uchwały Nr 169/XXIX/04
Rady Miejskiej Łomży
z dnia 31 marca 2004 roku.*

***Powiatowy Program Działań
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych***

ŁOMŻA 2004 ROK

WSTĘP – informacja o PROGRAMIE

Celem strategicznym programu jest poprawa w mieście warunków wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, ich integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Działalność prowadząca do realizacji wymienionego celu będzie polegała z jednej strony na tworzeniu warunków zewnętrznych sprzyjających wyrównywaniu szans i społecznej integracji osób niepełnosprawnych, z drugiej zaś działania będą ukierunkowane bezpośrednio na same osoby niepełnosprawne, prowadząc do wzmocnienia ich samodzielności i zdolności do samoorganizacji.

Zasada równych praw oznacza bowiem, że potrzeby każdej jednostki są jednakowo ważne, że potrzeby te muszą stanowić podstawę planowania życia w społeczeństwie oraz, że wszystkie zasoby muszą być wykorzystane w taki sposób, aby zapewnić każdej jednostce równe szanse udziału. Osoby niepełnosprawne są członkami społeczeństwa i mają prawo do pozostania we własnym środowisku lokalnym. Powinny więc one otrzymać potrzebne im wsparcie w ramach normalnych struktur edukacyjnych, opieki zdrowotnej, zatrudnienia i usług społecznych. Bardzo ważną częścią procesu wyrównywania szans powinno stać się niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym tak , aby mogły wziąć na siebie pełną odpowiedzialność jako członkowie społeczeństwa.

Skuteczna pomoc społeczna i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych może być skutecznie prowadzona przez samorząd terytorialny tylko w przypadku zabezpieczenia odpowiednich funduszy celowych. Dlatego też bardzo ważne dla rehabilitacji osób niepełnosprawnych zamieszkujących w mieście są środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizacja aktywnej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych wymaga stałych badań demograficznych informujących o liczbie tych osób i strukturze ich środowisk, ich usytuowania na rynku pracy, funkcjonowaniu w domu rodzinnym oraz w środowisku, w którym zachodzą procesy ich integracji ze społeczeństwem.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych został opracowany we współpracy z:

- *Powiatowym Urzędem Pracy*
- *Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łomży*

- *Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności przy Urzędzie Miasta Łomża*
- *Zakładami pracy chronionej*
- *Placówkami edukacyjnymi i zakładami opieki zdrowotnej z terenu m. Łomża*
- *Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych*

Przed przystąpieniem do jego opracowania dokonano diagnozy społeczności lokalnej w mieście z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych w następujących obszarach:

- liczba osób niepełnosprawnych w mieście i ich potrzeb
- wpływ środowiska fizycznego, informacji publicznej, środków komunikacji na pomoc społeczną, edukacyjną i leczniczą wobec osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
- rehabilitacja zawodowa
- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

W czasie opracowywania PROGRAMU ustalono kierunki i zadania wynikające bezpośrednio z oceny sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkałych w mieście.

PROGRAM wymaga uruchomienia pewnych działań, których realizacja stworzy osobom niepełnosprawnym możliwości partnerskiego udziału w życiu społecznym.

I. DIAGNOZA

1. Liczba osób niepełnosprawnych w mieście Łomży

Utrzymanie równego statusu obywatelskiego osób niepełnosprawnych można osiągnąć poprzez nadanie osobom z niepełnosprawnością równych i równie efektywnych praw w dostępie i uczestniczeniu we wszystkich dziedzinach życia.

Łomża liczy **63.903 mieszkańców**. Przystępując do programu w celu ustalenia liczby osób niepełnosprawnych oraz ich potrzeb Urząd Miasta zwrócił się do: ZUS, PZON, MOPS, PUP, GUS placówek oświatowych, zakładów opieki i poradni.

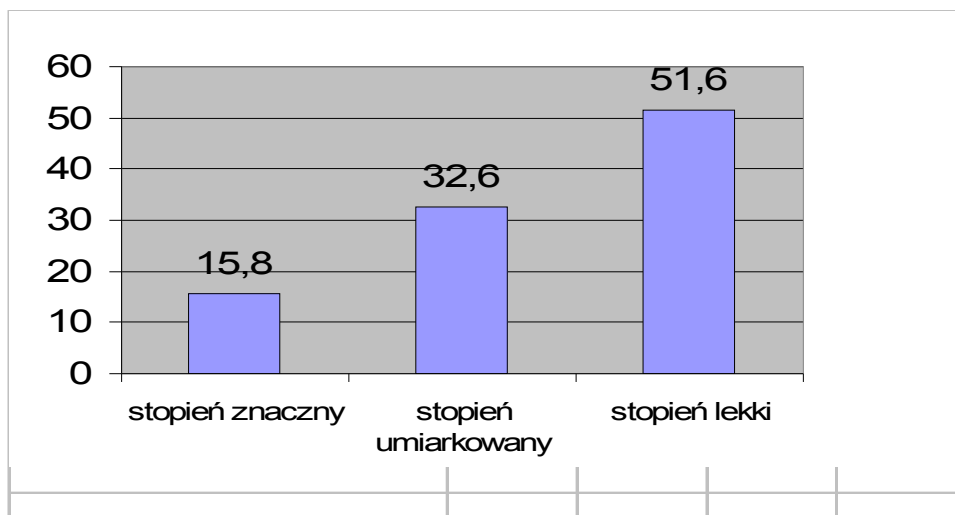
Na podstawie przeprowadzonego Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku wynika, że w Łomży jest 7 807 osób niepełnosprawnych z czego **6 972 to osoby niepełnosprawne prawnie** tj. takie, które posiadają aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Stanowi to 10.9% mieszkańców miasta. W liczbie tej mieszczą się dzieci, młodzież i dorośli:

- dzieci do lat 16 – 862
- osoby niepełnosprawne w wieku nieprodukcyjnym – 2.948
- osoby niepełnosprawne znajdujące się w zakładach opieki – 132
- osoby niepełnosprawne pracujące zawodowo – 527, w tym pracujących w zakładach pracy chronionej 345

pozostali tj. 2.453 to osoby niepełnosprawne powyżej 16-tego roku życia w wieku produkcyjnym.

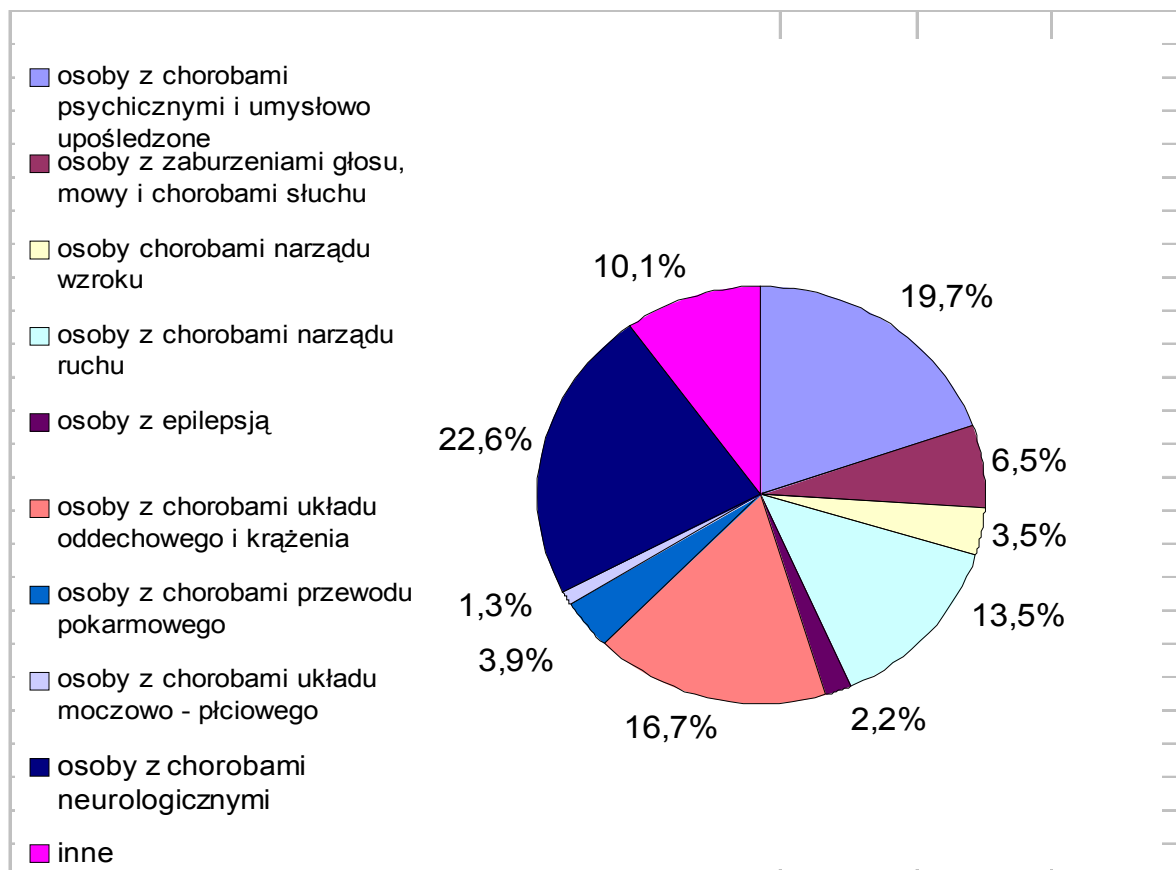
Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności. Z wydanych orzeczeń wynika, że:

- wg stopnia niepełnosprawności :
 - **15,8 %** to osoby ze **znacznym** stopniem niepełnosprawności
 - **32,6 %** to osoby z **umiarkowanym** stopniem niepełnosprawności
 - **51,6 %** to osoby z **lekkim** stopniem niepełnosprawności

- wg przyczyn niepełnosprawności:

- 19,7 %** to osoby z chorobami psychicznymi i umysłowo upośledzone
- 6,5 %** to osoby z zaburzeniami głosu, mowy i choroby słuchu
- 3,5 %** to osoby z chorobami narządu wzroku
- 13,5 %** to osoby z chorobami narządu ruchu
- 2,2 %** to osoby z epilepsją
- 16,7 %** to osoby z chorobami układu oddechowego i krążenia
- 3,9 %** to osoby z chorobami przewodu pokarmowego
- 1,3 %** to osoby z chorobami układu moczowo-płciowego
- 22,6 %** to osoby z chorobami neurologicznymi
- 10,1 %** i inne

Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych w mieście pozwala mi stwierdzić, że znaczna część osób niepełnosprawnych nie jest przystosowana do samodzielnego życia, nauki i pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne oczekują od władz miasta, społeczeństwa i najbliższych skutecznego sposobu udzielania im pomocy, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby życiowe i umożliwi znalezienie właściwego miejsca w społeczeństwie.

Zmierzanie do maksymalnej normalizacji życia osób niepełnosprawnych – to aktualne tendencje dotyczące również naszego miasta, a zdiagnozowanie środowiska ludzi niepełnosprawnych winno być podstawową bazą wyjściową do osiągnięcia zamierzonych celów.

2. Wpływ środowiska fizycznego, informacji publicznej, środków

komunikacji na pomoc społeczną, edukacyjną i leczniczą wobec osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

W Łomży istnieje wiele barier, które utrudniają bądź uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym samodzielne aktywne życie w społeczeństwie. Dotyczy to zarówno budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, placówek oświatowych, jak też stanu technicznego ciągów komunikacyjnych dla pieszych, komunikacji miejskiej.

Osoby z dysfunkcją narządu ruchu - ok.36%, a szczególnie użytkownicy wózków inwalidzkich – ok.. 60 osób, napotyka w środowisku fizycznym bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe i techniczne np. brak dostępności do budynków użyteczności publicznej, niemożliwość swobodnego i samodzielnego poruszania się w terenie zabudowanym i niezabudowanym, brak dostępu do publicznych środków komunikacji, parkingów. Istniejące środowisko nie uwzględnia w większości potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych o różnego rodzaju schorzeniach.

Istnieje potrzeba prawidłowych rozwiązań, zapewniających niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej, oświaty itp. Problemy techniczne można rozwiązać poprzez budowę pochylni, likwidację progów, poszerzenie otworów drzwiowych, montaż wind i inne.

- 1 W ostatnich latach władze miasta zadbały o potrzeby mieszkańców, a w szczególności osób niepełnosprawnych w tym zakresie. W ramach prac związanych z likwidacją barier urbanistycznych wykonano przebudowę części nawierzchni ciągów pieszych, wykonano pochylnie ułatwiające pokonywanie różnic poziomów terenu, przebudowano zatoczki autobusowe tak, aby w maksymalnym stopniu ułatwić wsiadanie pasażerów do autobusów. Z rozeznania stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej miasta wynika, że stan techniczny dróg w mieście – ze szczególnym uwzględnieniem ciągów pieszych znacznie się poprawił, ale nie jest jeszcze zadowalający.
2. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji zakład budżetowy w Łomży odpowiada za zaspakajanie potrzeb mieszkańców miasta w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Aktualnie MPK posiada do obsługi 50 autobusów, w tym **9 autobusów niskopodłogowych** dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych. Autobusy obsługują 17 linii autobusowych, w tym 10 linii wybiegających poza granice miasta, obejmujących teren gmin Łomża, Piątnica, Nowogród, Wizna. Łączna długość linii wynosi 239 km, natomiast długość tras po których poruszają się autobusy komunikacji miejskiej wynosi 82,9 km .

Rocznie autobusy MPK przewożą ok. 7 milionów osób. Trasy przejazdu autobusów niskopodłogowych obejmują największe skupiska mieszkalne (osiedle Południe, Jantar, Górka Zawadzka) oraz szkoły, placówki wychowawcze, instytucje państwowe, pogotowie, szpital i szereg zakładów pracy.

3. Pomoc społeczna to polityka państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W mieście działają placówki pomocowe takie jak:

- *Dzienny Ośrodek Stymulacji Rozwoju Dzieci Specjalnej Troski*, zlokalizowany czasowo przy Domu Pomocy Społecznej. Uczestnikami są dzieci w wieku 10- 16 lat. Aktualnie ośrodek dysponuje sześcioma miejscami, obecnie przebywa troje dzieci. Dzieci korzystają z nowoczesnego sprzętu rehabilitacyjnego Domu Pomocy. Jest to bardzo duże wsparcie dla rodziny wychowującej dziecko niepełnosprawne.
- Niepełnosprawność dotyka w znacznym stopniu osoby starsze. *MOPS* zatrudniający opiekunki domowe świadczy usługi dla 99 osób w zakresie:
 - kontakt z lekarzem,
 - przygotowywanie posiłków,
 - higiena osobista,
 - utrzymywanie czystości w mieszkaniu.
- *Klub Seniora* działający na zasadzie Dziennego Domu Pobytu. Oprócz wyżywienia świadczy usługi rekreacyjno – kulturalne. Organizowane są coroczne spotkania z okazji świąt, imienin czy urodzin. Działalność taka pozytywnie wpływa na integrację środowiska ludzi starszych. Klub Seniora skupia 135 osób starszych.
- *Środowiskowy Dom Samopomocy* działający w strukturach MOPS skupia 23 dorosłe osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi.
- *Dom Pomocy Społecznej* jest domem stacjonarnym, zapewniającym całodobową opiekę osobom umysłowo upośledzonym. Jego podstawowym zadaniem jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dla 102 mieszkanek.

Zintegrowany system oddziaływań wychowawczych w DPS zakłada bliski i szeroki kontakt ze społeczeństwem. W Domu Pomocy Społecznej działa zespół muzyczny

„Nutki” skupiający 6 mieszkank. Zespół bierze udział w imprezach kulturalnych tj. festiwale, przeglądy organizowane przez inne placówki tego typu.

- Przy Poradni Zdrowia Psychicznego Szpitala Wojewódzkiego w Łomży, z myślą o osobach chorych psychicznie, utworzono Oddział Dziennego Pobytu. Jest to placówka stanowiąca oparcie dla osób, które mają utrudniony kontakt ze społeczeństwem. Maksymalnie w ośrodku może przebywać 20 osób .
- *Polski Komitet Pomocy Społecznej* prowadzi szeroki przekrój świadczeń na rzecz i w środowisku osób niepełnosprawnych. Przy PKPS znajduje się stacjonarny DPS im. Wiktorii Kowalewskiej skupiający 30 osób. Prowadzi również rehabilitację 20 osób chorych na stwardnienie rozsiane. Osoby te są dowożone bezpłatnie 3 razy w tygodniu z domu na rehabilitację do PKPS.
PKPS świadczy także usługi transportowe na indywidualną prośbę zainteresowanych osób niepełnosprawnych do specjalistycznych ośrodków na terenie kraju np. Konstancin, Międzyzlesie. Aktualnie posiada na stanie zamortyzowany autobus na 18 + 1 osób dostosowany do przewozu osób niepełnosprawnych z 1997r, który ulega bardzo częstym awariom. Z uwagi na fakt, iż PKPS świadczy usługi transportowe i dowozi osoby m.in. na turnusy rehabilitacyjne, jest to ogromny problem.
- *Warsztaty Terapii Zajęciowej* są placówką, w której 7 godzin dziennie przebywa 30 uczestników ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, objętych rehabilitacją zawodową i społeczną.

Na terenie miasta istnieje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej i Ośrodek Stymulacji Rozwoju na Rzecz Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi i z Autyzmem.

4. Oświata jest jedną z najbardziej złożonych dziedzin życia społecznego. Pozostając w licznych relacjach z polityką gospodarczą i społeczną państwa jest uzależniona w swoim rozwoju od ogólnego postępu i obiektywnie istniejących możliwości. Z drugiej strony wpływa na poziom świadomości społecznej, stymuluje rozwój i postępowanie w innych dziedzinach.

W ostatnich latach zadbano w szczególności o placówki edukacyjne, na poziomie wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego, do których uczęszczają dzieci niepełnosprawne. Dostosowano do ich potrzeb 2 przedszkola, w tym 1 z oddziałami integracyjnymi, 3 szkoły podstawowe .

Zaopatrzone te placówki w sprzęt zmniejszający skutki niepełnosprawności dzieci i młodzieży.

Wyposażono pracownie logopedyczne, komputerowe, sale rehabilitacyjne. Dostosowano sale lekcyjne do potrzeb niepełnosprawnych uczniów w klasach integracyjnych. Przeprowadzono szkolenia nauczycieli, opiekunów, rodziców i wolontariuszy w zakresie specjalistycznej opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną.

Zlikwidowano bariery architektoniczne i urbanistyczne przy wejściach do budynków dwóch szkół poprzez montaż dźwigu przyściennego i wykonanie pochylni.

Jednak nie wszystkie potrzeby w zakresie likwidacji barier w placówkach oświatowych zajmujących się integracją zostały zrealizowane. Istnieje potrzeba m.in. dostosowania stołówki i łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także wymiana wykładzin na holach i klasach integracyjnych na antypoślizgową. Jest to zadanie samorządu na kolejne lata.

Wszystkie osoby niepełnosprawne mają swoje prawa a obowiązkiem samorządu jest ich przestrzeganie. Systematycznie podejmowane przez Miasto działania zmierzają do usuwania barier architektonicznych, technicznych i transportowych, tak aby każda osoba niepełnosprawna mogła bezpiecznie poruszać się w środowisku, w którym przebywa.

3. Rehabilitacja zawodowa

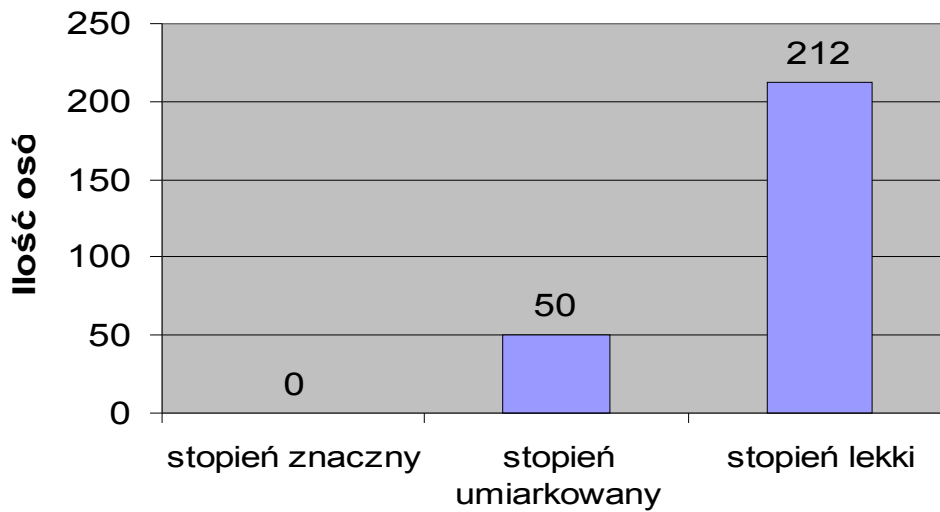
Sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy nie jest zadowalająca. Zmieniające się przepisy dotyczące w szczególności zatrudnianie osób niepełnosprawnych pogarszają istniejący stan rzeczy. W 2003 roku liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych wyniosła 409 w tym:

- 147 to osoby wyłączone w trakcie roku z ewidencji w wyniku :
 - podjęcia pracy – 67 osób
 - rozpoczęcia szkolenia lub stażu –13 osób
 - rezygnacji – 28 osób
 - utrata statusu osoby niepełnosprawnej – 14 osób
 - inne – 25 osób
- **262** osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu

Struktura wg stopnia niepełnosprawności 262 osób zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy przedstawia się następująco:

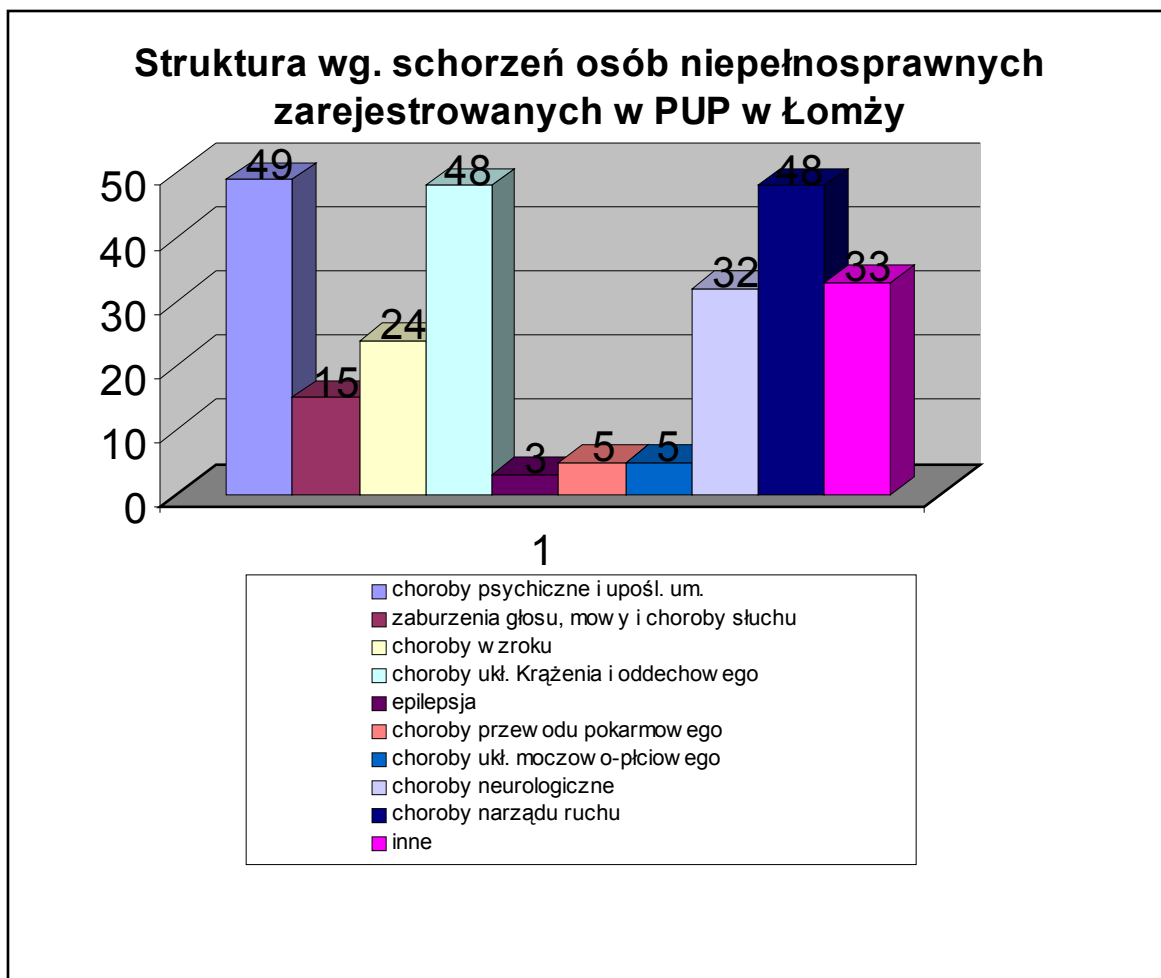
- *stopień znaczny* - 0 osób
- *stopień umiarkowany* - 50 osób
- *stopień lekki* - 212 osób

262 osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży

Struktura wg schorzeń osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w *urzędzie pracy* przedstawia się następująco:

- choroby psychiczne i upośledzenie umysłowe	49 osób
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	15 osób
- choroby wzroku	24 osoby
- choroby układu krążenia i oddechowego	48 osób
- epilepsja	3 osoby
- choroby przewodu pokarmowego	5 osób
- choroby układu moczowo-płciowego	5 osób
- choroby neurologiczne	32 osoby
- choroby narządu ruchu	48 osób
- inne	33 osoby

Z przedstawionej analizy schorzeń wśród osób niepełnosprawnych niepokojący jest ciągły wzrost ilości osób z chorobami psychicznymi i neurologicznymi. Na istniejącą sytuację wpływa przede wszystkim brak możliwości znalezienia zatrudnienia i ubóstwo. Praca jest nie tylko podstawowym czynnikiem ekonomicznym egzystencji człowieka, ale równocześnie podnosi poczucie własnej wartości.

Bardzo dużą rolę w możliwościach uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne odgrywa poziom wykształcenia. Pomimo, iż zwiększa się liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych z wykształceniem powyżej zawodowego, nadal dominują zarejestrowane osoby niepełnosprawne z wykształceniem zawodowym i podstawowym. Dane te wymownie wskazują na konieczność reaktywowania zawodowego tej grupy osób. Rehabilitacja tej grupy bezrobotnych poprzez zatrudnienie daje niemal 100% pewność powrotu do tzw. „normalnego” życia w społeczeństwie. Zarejestrowane bezrobotne osoby niepełnosprawne oczekują na tworzenie nowych miejsc pracy typowo produkcyjnych, nie wymagających specjalnych kwalifikacji.

Struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu wg poziomu wykształcenia

<i>nie</i> wykształce	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcą ce	zasadnicze zawodowe	podstawowe i podstawowe nieukończone
<i>ogółem</i>	7	59	21	69	106
<i>kobiety</i>	0	33	15	23	49
<i>mężczyźni</i>	7	26	6	46	57

Struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu wg wieku

wiek	18-24 lat	25-34	35-44	45-54	55-59	60 i więcej
<i>ogółem</i>	27	44	51	107	25	8
<i>kobiety</i>	8	16	27	58	11	0
<i>mężczyźni</i>	19	28	24	49	14	8

Samorząd miasta Łomży współpracuje z 50 zakładami pracy zatrudniającymi osoby niepełnosprawne. Wynika z tego, że przy wsparciu odpowiednimi środkami finansowymi istnieje realna możliwość reaktywowania zawodowego osób niepełnosprawnych o szerokiej gamie przygotowania i umiejętności zawodowych.

Osoby niepełnosprawne, które nie mogą podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy są kierowane do zakładów pracy chronionej. Na terenie miasta znajduje się 9 zakładów pracy chronionej.

Sytuację na chronionym rynku pracy ilustruje tabela poniżej:

Lp	Zakład pracy chronionej	Osoby niepełnosprawne
1.	Z. S. BONA	35
2.	EBS	29
3.	PGF Sp. z o.o.	82
4.	JDA Jankowski	25
5.	Firma MTP Purzeczeko	67
6.	Okruszek S.J.	27
7.	Firma TMT S.J.	61
8.	PKPS	17
9.	TV VECTRA	2
OGÓŁEM		345

Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do tworzenia i utrzymania chronionych miejsc pracy w zakładach pracy i zakładach pracy chronionej.

Podstawowym argumentem przemawiającym za koniecznością tworzenia takich stanowisk jest czynnik ekonomiczny. Poprzez prowadzenie aktywnej polityki zatrudnieniowej niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON-u samorząd może wzmocnić pozycję osób niepełnosprawnych tak, aby zaczęły one egzekwować swoje prawa, zwłaszcza w dziedzinie zatrudnienia. W obecnej sytuacji, gdy popyt na pracę na lokalnym rynku przewyższa podaż, szansa na znalezienie zatrudnienia przez osobę niepełnosprawną jest minimalna.

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie poprzez rehabilitację zawodową to również finansowanie kosztów podjęcia działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy.

Wsparcie środkami PFRON-u lokalnego rynku pracy pozwoli nie tylko na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, ale korzystnie wpłynie na rozwój funkcjonujących podmiotów gospodarczych, których kondycja ekonomiczna nie pozwala na samodzielne tworzenie stanowisk pracy w ogóle, nie mówiąc o miejscach pracy dla osób niepełnosprawnych. Przy tak wysokim poziomie stopy bezrobocia środki z PFRON-u stanowią siłę napędową lokalnego biznesu.

W Łomży działa jeden warsztat terapii zajęciowej funkcjonujący przy ZS „BONA” s.c. zpch. WTZ umożliwiają rehabilitację społeczną i zawodową osób, które zostały przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności uznane za niepełnosprawne ze wskazaniem wtz.

Tą formą rehabilitacji objęto 30 osób ze schorzeniami m.in.:

- upośledzenie umysłowe

- dziecięce porażenie mózgowe
- zespół Downa

Problem z samodzielnym poruszaniem się ma 14 uczestników warsztatów, w tym 2 osoby na wózkach inwalidzkich, 1 poruszająca się przy pomocy kul. Aktualnie dowóz uczestników do warsztatów odbywa się wyeksploatowanym mikrobusem, niedostosowanym do przewozu osób na wózkach. Ponieważ samochód ten w bardzo ograniczony sposób zapewnia transport, wyjazdy na dalsze odległości odbywają się wynajętym środkiem transportu.

Warsztaty terapii zajęciowej są formą usprawniającą osoby niepełnosprawne pod względem społecznym i zawodowym.

4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe tworzą pomost pomiędzy obywatelami a sektorem publicznym, determinującym politykę i dysponującymi środkami na jej realizację. Prężna społeczność pozarządowa jest probierzem silnej demokracji zwłaszcza na szczeblu lokalnym. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty jest zasadniczym zadaniem własnym miasta.

Charakterystyczną cechą organizacji pozarządowych jest ogromne zróżnicowanie jeśli chodzi o ich wielkość, zasięg działania, pola zainteresowań i aktywności.

Wspólną cechą samorządu i organizacji pozarządowych jest ich lokalny charakter. Z tej właściwości wynika zasadnicza korzyść jaką jest współpraca, której głównym celem jest polepszenie warunków życia lokalnej społeczności zgodnie z rzeczywistymi potrzebami.

W ciągu ostatnich lat daje się zauważyć wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców Łomży. W większości są to organizacje obejmujące swoim oddziaływaniem osoby biedne, niepełnosprawne i ich rodziny. Na terenie miasta Łomży działa 23 organizacje pozarządowych, 20 z nich prężnie działa na rzecz osób niepełnosprawnych. Organizacje zrzeszają około 700 osób niepełnosprawnych.

Dostrzegając korzyści płynące ze współpracy z organizacjami pozarządowymi w działaniach na rzecz miasta i jego mieszkańców 30 .11. 2000 r. uchwalono Łomżyńską Kartę Współpracy Miasta i Organizacji Pozarządowych

Jest to dokument określający zakres współpracy, podmioty realizujące program, formy pomocy udzielanej przez władze miasta organizacjom pozarządowym a także warunki formalne jakie winna spełniać organizacja ubiegająca się o przyznanie środków z budżetu miasta.

W swojej działalności organizacje pozarządowe borykają się z wieloma trudnościami. Najczęściej jest to brak odpowiednich warunków lokalowych, a także brak środków finansowych na realizację programów pozwalających na polepszenie życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz umożliwiających integrację i aktywne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.

Przyjęcie Karty..... pozwoliło na:

- * określenie jasnych i czytelnych zasad współpracy ze wszystkimi organizacjami wyrażającymi wolę działania na rzecz miasta i jego mieszkańców,
- * poprawę sprawności i jakości działania organizacji pozarządowych,
 - prowadzenie nowych, bardziej efektywnych działań na podstawie dobrego rozeznania potrzeb przez organizacje pozarządowe,

Należy podkreślić, że organizacje pozarządowe dostosowując się do wymogów zawartych w "Karcie....." zostały niejako zobligowane do aktywnej i rzetelnej pracy na rzecz swoich członków, a także do zwiększenia profesjonalizmu podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Założeniem *Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych* jest dążenie do kompleksowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie:

- Dostosowanie środowiska społecznego do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz tworzenie warunków do ich samodzielnego życia;
- Przybliżenia usług rehabilitacyjnych, pomocowych na poziomie pozwalającym osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom osiągnąć społeczną i zawodową niezależność;
- Zatrudnienia jako formy rehabilitacji zawodowej dającej szansę rozwoju i uzyskania finansowego zabezpieczenia;
- Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych – zrozumienia, tolerancji i życzliwości wobec osób niepełnosprawnych

III. CEL PROGRAMU I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Prowadzone działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny przyczyniać się do stworzenia systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej, promującego i ułatwiającego rehabilitację wszystkich osób niepełnosprawnych, który będzie jednocześnie oferował rzeczywiste bezpieczeństwo ekonomiczne ludziom, którzy naprawę tego potrzebują.

Kierunki działań:

- 1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych, rehabilitacyjnych i pomocowych poprzez bezpośrednią pomoc osobom niepełnosprawnym;**
- 2. Przystosowanie środowiska fizycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych;**
- 3. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielnienia;**
- 4. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.**

KIERUNEK NR 1

Zwiększenie dostępu do usług medycznych, rehabilitacyjnych i pomocowych poprzez bezpośrednią pomoc osobom niepełnosprawnym

Przyjmuje się, że wszelkie działania w zakresie rehabilitacji i usług medyczno-rehabilitacyjnych muszą być zgodne z podstawowymi zasadami rehabilitacji dotyczącymi: powszechności, kompleksowości, ciągłości.

Pomoc indywidualnym osobom niepełnosprawnym, w tym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w dostępie do usług medycznych i rehabilitacji odbywać się będzie poprzez:

- *dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,*
- *dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,*
- *dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,*
- *likwidacja barier transportowych w ramach programu celowego.*

Przewidywane efekty

1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, rehabilitacyjnych i pomocowych osób niepełnosprawnych .
2. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych,
3. Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych , poprawa sprawności, wyrabianie zaradności, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych,

KIERUNEK NR 2

Przystosowanie środowiska fizycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez:

- dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

1. likwidacji barier architektonicznych i technicznych,
2. likwidacji barier w komunikowaniu się

dotyczy indywidualnych osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Ad. 1

W ogólnej liczbie niepełnosprawnych mieszkańców miasta 36% stanowią osoby z dysfunkcją narządu ruchu, dla których możliwość swobodnego i samodzielnego poruszania się jest niezbędna do funkcjonowania w życiu codziennym.

Celem jest likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, co wpłynie na poprawę warunków życia.

Przewidywane efekty

1. Umożliwienie swobodnego poruszania się we własnym mieszkaniu oraz wyjście na zewnątrz.
2. Usamodzielnienie się w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych np. samodzielne przejście do łazienki, wc bez pomocy osób trzecich,
3. Zmniejszenie zjawiska izolacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Ad. 2

Bariery w komunikowaniu to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobom niepełnosprawnym, w tym dzieciom i młodzieży swobodne porozumiewanie się i przekazywanie informacji.

Przewidywane efekty

1. Usprawnienie przepływu informacji kierowanej do osób niepełnosprawnych.
2. Poprawienie percepcji wzrokowej i słuchowej.
3. Nawiązanie kontaktu z otoczeniem i rozbudzenie nowych zainteresowań.
4. Wywoływanie pozytywnych motywacji do pracy.

KIRUNEK NR 3

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielnienia

Diagnoza potwierdza, że sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy wskazuje na konieczność podjęcia skutecznych działań na rzecz

aktywizacji zawodowej tej grupy mieszkańców i pozyskiwania środków z PFRON na tworzenie nowych miejsc pracy.

W ogólnej liczbie zarejestrowanych osób niepełnosprawnych 59% stanowią inwalidzi z wykształceniem zawodowym i powyżej zawodowego, 67% to osoby w wieku produkcyjnym.

Wysoki procent zarejestrowanych osób niepełnosprawnych z wykształceniem zawodowym i powyżej zawodowego oraz osób w wieku produkcyjnym wymusza potrzebę:

- wsparcia, pomocy psychologicznej i wielu informacji związanych z poszukiwaniem zatrudnienia,
- korzystania z poradnictwa zawodowego,
- uczestnictwa w zajęciach w klubach pracy oraz warsztatach poszukiwania pracy,
- podnoszenia, zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo na kursach, szkoleniach, organizowanych przez urząd pracy,
- pozyskiwania dodatkowych środków finansowych z PFRON na tworzenie nowych stanowisk pracy.

poprzez:

1. *Tworzenie pracodawcom i osobom niepełnosprawnym sprzyjających warunków do powstawania i przystosowywania nowych i istniejących stanowisk pracy – poprzez przystępowanie do programów celowych w celu uzyskania dodatkowych środków finansowych PFRON.*
2. *Promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym podejmowania własnej działalności gospodarczej poprzez osoby niepełnosprawne.*
3. *Zwiększenie dostępności usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej wśród osób niepełnosprawnych poprzez rozszerzenie współpracy między Powiatowym Urzędem Pracy, WUP w Białymstoku Oddziałem Terenowym w Łomży - Centrum Informacji i Planowania kariery Zawodowej oraz Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.*
4. *Rozszerzanie możliwości podnoszenia umiejętności zawodowych osób niepełnosprawnych, np. poprzez kursy, szkolenia, doskonalenie zawodowe, i inne.*
5. *Zapewnianie niepełnosprawnym pełnej informacji o zawodach oraz aktualnej sytuacji i trendach na lokalnym rynku pracy.*

Przewidywane efekty

1. Pozyskanie nowych miejsc pracy.
2. Wzrost szans na zatrudnienie i ekonomiczne usamodzielnienie się osób niepełnosprawnych.

3. Reaktywowanie zawodowe osób niepełnosprawnych oraz podniesienie wiary we własne możliwości jako pełnowartościowego pracownika na rynku pracy.
4. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Stworzenie możliwości rozwoju zakładów pracy na lokalnym rynku, oraz zapewnienie innym podmiotom gospodarczym frontu robót.

KIERUNEK NR 4

Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

W działalność na rzecz osób niepełnosprawnych zaangażowane są organizacje pozarządowe. Są one podstawowym partnerem w działaniach na rzecz diagnozowania występujących potrzeb w środowiskach osób niepełnosprawnych oraz rozwiązywania występujących problemów w tych środowiskach. Swoje działania opierają na społecznej pracy.

Dlatego tak ważne i celowe jest wspieranie działalności organizacji pozarządowych przez samorząd miasta Łomży. Przyznanie wsparcia finansowego oznacza, że dany problem nie dotyczy tylko wąskiej grupy osób ale jest problemem postrzeganym przez samorząd jako ważny, nękający naszą społeczność.

poprzez:

1. *Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych*
2. *Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – osoby zrzeszone w organizacjach*

Organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniają ciągłość wykonywania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W bieżącym roku z dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki skorzystają dwa stowarzyszenia

Przewidywane efekty

1. Integracja wewnętrzna osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach.
2. Upowszechnienie aktywnego stylu życia i promowanie postawy pokonywania niesprawności wśród osób niepełnosprawnych.
3. Doskonalenie umiejętności współdziałania w grupie.

Przedstawiony „**Program...**” wymaga uruchomienia nowych mechanizmów, które zapewnią osobom niepełnosprawnym samodzielność i bezpieczeństwo

materialne, przyczynią się do rozwoju ich własnej egzystencji.

Ujęto w nim najważniejsze problemy sygnalizowane przez różne instytucje i organizacje pozarządowe oraz same osoby niepełnosprawne.

Aby w pełni sprostać potrzebom zgłoszonym przez osoby niepełnosprawne, instytucje, organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych i zrealizować zadania zapisane w „Programie...”, Prezydent Miasta poprzez Wydział Polityki Społecznej – Biuro Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będzie korzystał ze środków PFRON w ramach limitu na zadania ustawowe oraz będzie przystępował do programów celowych oferowanych przez Zarząd Funduszu.

W bieżącym roku będzie to „**Program wyrównywania różnic między regionami**”, w ramach którego wystąpimy z wnioskiem o dofinansowanie ze środków PFRON projektów w obszarach:

- *likwidacja barier w placówkach edukacyjnych zakresie zakładach opieki zdrowotnej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania (obszar B)*
- *wyposażenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (obszar C),*
- *likwidacja barier transportowych (obszar D)*

Chęć uczestnictwa w tym programie zgłosiły zakłady pracy, szkoły i organizacje pozarządowe z terenu miasta Łomży. Program będzie szansą na:

- poprawę warunków życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- rozwój lokalnych firm, oraz przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia.

Wystąpienie w sprawie uczestnictwa samorządu w realizacji programu „**Wyrównywanie różnic pomiędzy regionami**” wraz ze stosownym wnioskiem - zgodnie z obowiązującymi „*Procedurami...*” zostanie złożone do Oddziału Podlaskiego PFRON do dnia 31.03.2004 roku.

Cele i kierunki działań wynikające z „**Powiatowego Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w 2004 roku**”, są zgodne z kierunkami działań samorządu ujętymi w *STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA ŁOMŻY do 2015 roku*.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży

Jan Jarota